

„Edinost“ izhaja vsako sredo
četrti sabota vsakega meseca
in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.
zenaj Trstu po pošti vse leto 2 . 40
polu leta 1 . 20
četrt 70
Za oznanila, kakor tudi za
„poslanice“ se plačuje zanašadne
tristopne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 2 krat
6 3 krat
Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo
po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri
pošti, pod obokom tik Kalistrove
hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu,
V okolici: Na Opčinah v loteriji,
na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-
koli pri g. Ani Takan' in v Ba-
zovici pri A. Tuš, v Skednji pri Fr.
Sancin M. Magdaleni z g. J. Ježu.
Naročnina in vsa pisma naj se
pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Za dom in cesarja.

Naprej! doni naših hrabrih vojakov krepki glas, v sredi nosijo globoko zapisane besede: *za dom in cesarja!* udari na dušmana, veli vodnik, tam za vihrajočo zastavo naskočimo sovražnika, tam se hočemo meriti *za dom in cesarja*.

Vidiš ljubica, reče mladenič, tu sem dobil poziv, da pojdem v vojake, klic pod zastavo mi veli ločitev od tebe; klic *za dom in cesarja* mi ukazuje zapustiti tebe in domovje, iti v trpenje, muke in — zmago!

Z bogom, lajšaj mi muke in trpenje z blagim sočutjem, združi se z mano v mislih, da trpiva ti i jaz *za dom in cesarja*.

Sinko moj, Bog te spremljaj in vodi po vseh potih, blagoslovi objokana mati svojega sina, še enkrat ga pritisne na srce, katero jej dušna bolečina predira, vidi ga zadnjikrat. — Z Bogom, mati, tolaži cvetoči sin svojo mater, grem v boj *za dom in cesarja* pod vihrajočo zastavo braniti očetnjo ter pridobivati pravico svojemu narodu. Plaho gleda žalostna mati za njim, z Bogom! zavil se je okrog vogla in zginol je, mogoče za vselej.

Za dom in cesarja točijo naši fantje kri, dolžnost jih veže, da srčno smrti v obraz gledajo tam, kjer življenje na pajčevini visi. Dolžnost jih veže, s drago krvjo podpisujejo to pogodbo, ktera ima zopet dolžnosti v sebi, da vlada svojim podanikom daje, kar jim gre po božjem in naravnem pravu. Za pravice naroda, za brezštevilne sss. teče kri, za svobodo in boljšo prihodnost.

Narod brez svobode je riba brez vode, ki ne more pravega razvitka imeti, le životari, da je sam sebi na potu. Kje je odmev onih važnih besedij: *Za dom in cesarja?* morda pri Nemcih ali oholih Madžarih? Krmilci državne ladije so neobčutljivi za to, oni nas rabijo, ker smo jim koristni, hvalenost jim je deveta briga.

Sluge narodom smo, vzdahne umirajoči vojak, kje so nam junaci? praša skrbni vodija po bitki, čuvajte carstvo, držite se hrabro *za dom in cesarja*.

V šolah in vradnijah, kje je naš jezik spoštovan, kake odloke pošiljajo uradi našemu ljudstvu, v kakem jeziku so porotne in druge sodnije? vse v ptujem, nerazumljivem, vsaka stvar se mora po tolmaču prevečiti, da zgubi svojo veljavo.

Sluga narodom je vedno ubogi Slovan, pitajo ga z ptujščino, že od mladega mu v glavo ubijajo ptuji jezik, ko še svojega dosti ne zna in to zato, da bi mu izbrisali iz srca čut, kateri mu je stvarnica v srce vtisnola.

Kjer hodi ali kar koli dela Slovan, vodi ga vedno blagi čut, da bi pomagal svojemu narodu, kateremu Nemci, Lahi in Madžari kopljejo propad. *Za dom in cesarja* gre na delo, vse mu uspešno gre izpod rok; slovenske možake, cvet naroda, nahajamo v visokih šolah na katedru, v cerkvi z mitro na glavi, v visokih sodiščih določujejo z modrostjo in zlato vago pravo, v krvavih bojih stojé izpostavljeni svičenemu dežju, na čelu armad in oddelkov izgledno; ni jim za življenje, v taci trenotkih nema veljave, ker gre *za dom in cesarja*.

Kde je pravica? vsklikne prosti kmet, v roki drži kos papirja, na katerem so pisane nerazumljive besede: poziv k davkarji ali bog vedi kaj, leta od znanca do znanca, da mu pretolmači. Kde je pravica? zdihuje siv starček, na polji ni žito spravljeno, nema roke za delo, sinovi so v Bosni in Hrcegovini, zakaj se vse iz ene dežele kliče pod orožje in zakaj ne iz vseh in iz vsake nekoliko?

Ščim se tolažimo kmetje, ko se nam rubi živina za zaostale davke, ker nismo mogli vsled slabe letinje toliko pridelati, da bi davke plačali?

Kranjska in Primorska plačujete v primeri z drugimi deželami mnogo preveč davkov in koliko let se to uže nadaljuje? Je li to pravo, je li to povrnitev zvestobe *za dom in cesarja?*

Ravni pot koraka slovanski narod, to je najboljši pot, ki gotovo, če tudi počasi doseže svoj cilj; pod noge se mu mečejo polena, svinčenimi podplati obtežen spolnuje sveto svoje poslanstvo; težko delo ima, ali onemore ne, do zadnje pike ga vestno i slavno izvrši.

Dolžnosti imamo velike, kde so pa naše pravice? dajte nam v šole in urade narodni jezik, dajte nam svobodo, kliče narod.

Za dom in cesarja hajdimo v boj, doni nam na uho iz Bosne; to so naši fantje, naši junaki, *za dom in cesarja* pridobivajo zapuščeno ljudstvo, naše brate, krog bo rastel, sloga se ojači in priklene na nas bratovski rod, ni Madžar, ni Nemec, ni Lah se ne

zdrzne dotakniti naroda, kateri je od malega do svojega razvitka hodil krvavo pot skozi šibe in biče, ktere so sukali neslovanski narodi, da ga narodno vsmrtijo.

Danes stojimo v boji na krvavi svatbi, gotovi smo zmage, gotovo potremo stoletnega krvoloka, ker geslo nam je: *za dom in cesarja*.

Pozlačene gore po Primorskem.

Iz globokih rudnikov se koplje ruda na dan, leskeča, polna iskrec, trud in nevarnost sta v zvezi pri dobičkonosnem podvzetju, pa dragocenost odvaga vse muke, žindra odpade in lepo rumeno zlato ostane, ne škoduje mu noben element, ne prime se ga nobena rija in ne preseže ga nobena kovina.

Kaj je opozorilo na tisoče in tisoče gledalcev na Primorskem v večernem hladu, prijetnem mraku? — vsi primorski hribje so se lesketali, njih vrhovi so bili pozlačeni, pozdravljali so drug drugega: *Od nekdanj stanuje tukaj moj rod* in stal bode, dokler stojimo mi. Ognji po vrhovih Primorske, od Adrije do Triglava, bili so ta večer zakletev proti državnim sovražnikom. 17. avgusta je odmeval strel od vasi do vasi, od gore do gore, spremljan se živio-klici na vladarja. Pozlačene primorske gore so se lesketale od zvestobe Slovencev; utrdile in ponovile se udanost do cesarske hiše, naredile jez poželjivemu rovanji lahonskih pustolovcev in dajale velikanski vtisk na vzunaj. Pozlačene primorske gore so bile ognji v močnem taborji, ki se ne boji kazati, kje je tabor, ampak srčno vabi na boj. Ako se drzne pohlepni sovražnik približati zemlji, zagrmí iz tisočerihih prs: *Na ptujca!* Ognji na primorskih goreh so bili kadilo kužnej lahonske pohlepnosti, ščistili so zrak in škodljivi mrčesi so se umaknoli v svoja zakotja videč, da jim je ta vonjava smrt in poguba.

Prepeval je Slovenec narodne pesmi, ko so bile pozlačene primorske gore, lepe melodije so donele sovražniku na uho, kakor mrtvaške pesmi, lepe narodne pesmi so bile renegatom in izdajicam črv, ki neprenehoma gloda. Pokazali so Primorci 17. avgusta debelo pest, katera je še vselej svojo dolžnost storila od nekdanjih turških bojev do današnjega časa, ko se pometa zadnja

smetljaka krvoločnosti iz Evrope; pade pa tudi Nemčurjem, Lahonom in Madžaronom podpora, ktera je iz srede turškega prijateljstva trohlena k višku štrlela.

Pozlačene primorske gore so se lesketale v slovanski Adriji, katere je ona pozdravljala z bogatimi umetelnimi ognji, visoko švigajoče rakete so nosile pozdrave čez gore ter so pečatile slovensko zvestobo grmenjem in zvezdami raznih barv. V daljno laško ravnino je svetil primorski Slovenec 17. avgusta s plamenico trdne zvestobe do prestola v svarilen spomin, da je bilo naše ono zemljišče, in da lahko še bode, ako bi trebalo odbijati napade, odbijal jih bo Slovenec na meji in vsak čas nastavljal prsa za dom in cesarja.

Dopisi.

V Travniku, 19. avgusta.

(Iz privatnega pisma slovenskega višjega oficirja).

Vaša pisma sem dobil, pa vse premočena. Tudi jaz sem uže par listnic poslal iz Jajca in od tukaj, pa je lahko mogoče, da jih niste dobili, ker tukaj smo večkrat odrezani od Banjaluke, še celo telegraf je po en ali dva dni na vse kraje pretrgan in pošta se je večkrat na polu pota morala vrniti. Tako se tudi danes sliši, da so jo vstaši naskočili, uradnika in eskarto na vse kraje raspočili. Tako je, da je joj, za zdaj slabo kaže. Od Gradiške do semkaj smo imeli večji del slabo vreme, marširali smo dan na dan od 5 ali 6 zjutraj, do 4 ali 5 popoldne. Čevlji so mi na nogah jeli gnjiti.

V Banjaluki sem imel za pisarno in stanovanje na zapuščenem kolodvoru že skoraj na polu strohneli vagon 3. reda tako, da nij bilo skoraj nič bolje, nego na prostem, ker teklo je vse skozi streho in nij mi bilo moč, kaj spočiti se, če tudi sem bil neizrečeno truden. Sicer pa smo prenočevali zmiraj pod milim nebom. Kraji so povsodi prav lepi in rodovitni, samo zelo opustošeni in zapuščeni. Da smo se uže dvakrat topli (pri Varkaronem in Jajcu) to že veste iz družih poročil. Tudi tukaj nismo nič varni in vedno v nevarnosti kakega napada; še pri včerašnjem svečanem kosilu je skoraj vsak častnik svoj revolver pripravljen imel. Kosili smo pa prav dobro — kakor vsak dan, menažo prav tako kakor prosti vojaki v Trstu, le toliko slabše, da je bila brez vsake prikuhe, pa zraven trd in plesniv komis. Samo vinca sem imel toliko več, kar sem si ga z zvijačo pridobil. Najbolj me je pa to veselilo, da je dosti naroda, posebno krasnega spola, prav rado k nam prišlo. Jaz sem naposled mej samimi devojkami sedel ter jim napijal, one so pa začele narodne pesmi pevati in kolo igrati. Res me je to veselilo; narod je vendar le dober in nam naklonjen. To je bil prvi dan nekoliko zadovoljstva in celo radosti. Kosili smo na pohojenem vrtu, prav tako kakor pri nas doma, kadar so na travniku, na trebuhu ali

po strani ležeči, vsak se svojo od sluge (purša) izposojeno skledico; vpili pa kakor jesiharji. Živimo tukaj slabše, nego navadni vojaci v Trstu, s tem edinim razločkom, da vsak drug dan polu litra vina dobomo; v mestu pa ni vina ni piva, samo mastika in rum se dobiva, kar vse iz Trsta prihaja.

Pisarno imam tukaj, kakor prvi dan, še zmirom koj pod vabo blizu vode, no zdaj toliko boljše, da sem staro žaganico dobil, na kateri pišem, sedim pa koj na kupu zemlje. Razkačenost mej našimi vojaki, in posebno častniki, je velika; žalostno je to, da delajo malo razločka mej turkom in kristijanom, ker imajo vse za Turka in dušmana, kar je po turški oblečeno, to so pa z malimi izjemami vsi. — Največa sreča je pa do sedaj bila, da nas vstaši v soteskah proti Jajcu nijso napadli. Kako lahko bi se bilo to zgodilo, in z Bogom naše glave! in to burno življenje!

22. avgusta. Včerašnja noč smo zopet imeli alarm in vso noč nijsmo spali; mislili smo, da bomo napadeni, pa vendar nij bilo nič. Kakor uže gotovo iz novin veste, je Würtemberg postal Feldzeugmeister, jaz bom pa zadovoljin, da le cele kosti nazaj v domovino privlečem.

Meščane je tukaj težko razumeti, ker imajo prav tako, kakor Ljubljancani nemške, tukaj pa turške besede vmešane. Lažje razumeš seljaka, govore kakor Hrvati Ličani.

Še to: 18. t. m. so nam po svečanem kosilu, na trebuhu ležečimi, tukajšne curice, mislim iz naivnosti, v brke po prilici takole pevale:

Nema brige i bojasti Srbkinja,
Za Srbom stoji silna Rusija,
A kod Rusije slavna Srbija. — Mi smo le švaba!

V Travniku, 22. avgusta.

Lahko noč, reklo se je večkrat, ko smo se napili piva ali dobrega črnega vina. Tudi zdaj pozdravljam svoje tovariše s to besedo ali nikdar židane volje, kajti tukaj ni Dreherja, ki bi nam za hladno pivo skrbel. Tukaj pri nas je vse mrtvo, mesto v katerem bivamo, taborujemo, nema okusa; zdi se mi, da sem o samostanu, kajte hišna okna so z gostimi mrežami zakrita; — to se vidi le pri Nunah v Trstu. — Travnik je dolg in ozek z nesnažnimi ulicami, kakor je na Turškem navada, hiše se vse lesene, celo konak, kjer naš poveljnik, princ feldzeugmeister Würtemberg z vsem štabom biva. — Okolica je lepa pa radovitna, ali ni zadosti rok, da bi jo obdelovale, turek se za zemljo ne peča, on ima latine in riščane, (katolike in pravostavne kristijane), da zanj delajo in mu žepe polnijo.

Nahajejo se veliki gozdi, debeli in stari mecesni, smreke in hrastovi leže po njih in gnjijo, bog ve že koliko let, ker ljudje imajo preveč lesa in kurjave, na kupčijo pa celo nič ne mislijo.

Mestno snaženje je izročeno brezštevilnim psom, oni žró vsakošno mrhovino, ki v kakem kotu ali pred turško hišo leži, oni zastopajo sanitetni urad.

Bilo je 16. tega meseca ne daleč od Bosovače na cesti proti Serajevi, da je 6 prascev turškega pobitega konja glodalo. V tem kraji je napadel polkovnik Vilez s prvo brigado turški uštašni tabor, od 2 plati. Ti hrabri Turki so bili napadeni prav takrat, ko so polento kuhali, od vseh strani, zategadel so popustili vse šatore in strelivo in moko, ki so jo v nekej hiši hranili.

Tudi nekoliko volov je našim hrabrim v roke padlo. — Drugi dan se je boj pod poveljstvom generala Filipoviča proti Serajevim nadaljeval. Ranjenih ni veliko, mrtvih še manj. Na cesarjevo rojstvo so se pokazale naše cete pred vrati glavnega mesta Bosne Serajevim. Boj je trajal od tega dne 3 ure popoldne do 20. zvečer 7 ure, bil je krvav. Druzega nam ni znano, razen tega, da mesto gori, kdo ga je zapalil, tega ne vem, morda sami Turki. Ponosna sme biti naša dežela, nje sinovi se bijó kakor Spartanci pred Termopilami, pokazali so fantje, da jim je avstrijska zastava sveta, bili so doslej povsod zmagoviti, če tudi so večidel močnejšega sovražnika pred sabo imeli.

Naš poveljnik je zaukazal tukašnim prebivalcem orožje nam oddati, vredno je prav malo, staro je uže od Adama, večidel na Kamen. Ostroguš malo donasajo, ker to je drago orožje.

Naznanjam vam tudi, da se redna turška vojska z vstaši vred zoper našo vojsko bje. To so redifi. Tukajšno posadko so razorožili, ter jo čez mejo odpeljali. Ti so se boja pri Jajcah vdeležili, našli so ranjene med njimi. — Banjaluko so vstaši napadli bili, posadka se je morala umaknoti za eno uro, da je pomoč dobila. Mrtvih pa ranjenih je tukaj več, kateri ne vem, govori se v večem številu.

Lepa hvala za list, dobivam ga redno, od 10. avgusta sem ga dobil 15. tistega v Travniku. Čitali so ga od kraja vsi, ker radovednost je tukaj velika, kaj o nas govorite. Pa v časnikih ni vse resnica; „Narod“ je kaj posebnega v enem listu prinesel; razžalil je nas in ves polk 17. Pa saj nij on kriv, pisal je to, kar se mu je pisalo.

V Škofji Loki, 24. avgusta.

Pri nas se je praznoval cesarjev rojstni dan slovesno tudi s tem, da je bil pri Guzelu banket in na Stemarjih veselica, kamor so bili povabljeni tudi tukaj bivajoči ptujci. G. Mohar je v jedernatem govoru razložil pomen banketa ter je nazdravil cesarju z trikratnim živio, kar je našlo gromovit odmev. To je veljalo; slovenka napitnica in pošten slovenski živio; to velja celo in „der zweiten Landessprache“ (!?) kakor je neka Salomonova glava blagovolila izreči namreč, da je slovenščina drugi deželni jezik. Gora Ljubnik, ponižaj se, ko koraka taka bistroumna glavica čez zidani most v središče mesta, da se spodobno pokloniš tevtonskemu sinu, ki le nemški sliši v naši domovini in letu in tam kako besedo slovenščine.

Našim gospodičinam pa gre lavorjev venec, rešile so našo čast, ker so pele slovenske melodije, ker le one so trdno zahtevale, da se mora slovensko peti in so s tem zbrisale nemčurstva madež, kateri se nam ko slabo vreme ponuja. Živel narodni župan in mile gospodičine!

Iz Doline, 28. avgusta.

Predvečer rojstnega dne, kakor tudi rojstni god našega cesarja Franc Jožefa je naš Breg in sploh vsa Dolinska velika županija prav slovesno z mnogimi kresovi, streljanjem in umetelnimi ognji obhajala. Kakor je v nekdanjih časih mogočen in trden sicerški grad (S. Servul); Benečanom odgovarjal: do tu in ne dalje, tako je tudi strel iz možnarjev pri razvalinah istega grada na večer 17. avgusta daleč in široko odmeval: ne podjarmiš me južni sosed, Slovenec sem in zvest Avstrijan in pók v zrak vršečih raket mu je pritejeval, ogromni kresovi pa, zažgani na krajih daleč vidljivih, eden celo na vrhu Slavnika, na uha so mu šepetali: poglej in prepričaj se, da se lažeš, da Istra želi se s taboj zediniti. — Draga „Edinost“! naznani tudi bližnjim Slovencem, da v začetku meseca oktobra t. l. se odpre v Dolini pripravnica, ki je do zdaj bila v Proseku, za mladeniče in dekleta, ki želé za učiteljski stan pripraviti se. Ugodna priložnost je ta, naj jo porabijo stariši, kateri imajo za to pripravne sinove in hčere.

V Trstu, 30. avgusta.

Kmalu bo 10 let, kar so nekteri plačani težaki in obupni trgovski agenti po vseh magazinih in prodajalnicah letali in nabirali podpise za razdruženje okoliškega batalijona in to pod pokroviteljstvom tedanjega namestnika Möringa.

Hudo se maščuje to, kar posebno čutijo tržaški premožni meščani, ker se njih sinovi bijó s krutimi Turki. Do takrat se Tržačani niso nikdar vojaščine vdeleževali, bili so prosti vojaščine, okoličani pa so vedno vojaške zadeve v domačem batalijonu opravljali, v vojnem času so bili posadka Trstu, kterege so zvesto čuvali, mej tem ko so se mestni tržaški postopači norčevali ž njimi in jim razna imena obešali. Danes se to maščuje danes naj tržaški sinovi, mehkužniki prvega reda, norce brijejo, ako se jim ljubi v svinčenem dežju, kolikor jih ni v babjej srčnosti v Italijo pobegnolo in po bolnicah pleglo. Marsikteri, ki je 68. leta podpisal razoroženje okoliškega batalijona, praska se zdaj za ušesi, rad bi videl svojega sina bolnega ali kakoršnega bodi, to da — plačilo je vselej na mestu in posebno zdaj. Kaki vojaki so tržaški sinovi, to se vidi iz tega, da iz Dalmacije z vsakim transportom največ bolnih od Weberjevega polka pripeljó; zbole kmalu, ker niso ničesa vajeni. Tudi je dobro zanje, da v vojaški suknji vsaj nekaj sveta vidiijo, ker poprej so skoraj vsi domá čepeli, i mehkužno živeli; ako je kedo šel v Koper ali

v Gorico, to je bilo uže, kakor bi šel Jurček na ptuje. Naši tržaški plemiči, kakor jih Kunovci imenujejo, niso tudi nikdar vojakov spoštovali, in še danes zapazujemo, da Vebrovi feldbeblji nečejo biti tovariši enacim šaršam družih polkov, ker so morda pisarji katere trgovske hiše, ter so ošabni in napihneni. V Bosni so se skazali v boju zato, ker so morali braniti lastno svoje življenje.

To veljá od vseh tistih, kateri so pod cesarsko zastavo poklicani, pa so najhujši italijančiči.

Od Sv. M. Magdalene pri Trstu, 2. septembra.

Od vseh krajev naše okolice dobajajo Vam vedno dopisi, samo od naše strani se nikdar nič ne sliši. Res naš kraj tuji element jako tlači; semkaj prihajajo vedno tuji, ki se tu sem selé, in naši posestniki se jim radovoljno umikajo, ne misleč na to, da s posestvom gine tudi narodnost.

Od kar so poslednje volitve bile za Mihec-Jakčevo palačo, od takrat se za nas nihče več ne meni, ker novi naš poslanec se ne briga za drugo, nego nekoliko za pota, najpotrebniše in kar bi nam naj bolj koristilo pa v nemar pušča. Koliko krat so tukaj nekateri pametni možje zabtevali šolo, ali njih besede so bile bob v steno. Tukaj je mladina brez ómike; narodne šole nismo, in jo tudi imeli ne bomo, dokler nas bodo zastopali taki možaki, ki naših potreb ne poznajo ter našega jezika ne umejo. V vsakem kraju naše okolice je kak možak, ki se, če tudi ni poslanec, za narod postavlja in njegove pravice brani, samo naš kraj tega pogreša; in zato se tukaj italijanski in sploh tuji element čedalje bolj širi.

V kratkem so tukaj pri nas prešle letne „šagre“, ali kaj mislite, so li imele kaj narodne oblike izven kratkih hlač? Zastave ni bilo nobene slovenske; videla se je tu pa tam avstrijska, sicer pa samo take cunje, da je rodoljuba v srce bodlo; da, še celo italijansko smo videli pri poslednji šagri. Na vhodu smo zapazili tudi italijanski napis: „S. M. M. S.“ kakor da bi bil le Italijanom vstop dopuščen.

Letina je letos pri nas še precej dobra, le vina bo malo, ker nam ga je nekaj navadna bolezen potrla in nekaj tudi toča potolkla, tako da bendima bo kratka.

Pred nekoliko dnevi so se vselili tukaj pri nas tuji gosti, in sicer — Turki. Dovolite tedaj, da Vam o teh nekoliko povem, ker je vest v poslednjem vašem listu pomankljiva. Fehim Efendi, bivši deželni poslanec iz Banjaluke, ne župan, ni kupil tukaj posestva, on je vzel le v najem hišo šte. 81 pri S. M. M. Gornji za tri mesece. On ima štiri žene, dva brata in tri polubrate, ki imajo tudi po več žen, in tudi še mater pri sebi z imenom Fatime. Vseh je 40 s posli vred, in vsi so turčini izven ene službenice, katera je katoličanka. Ti ljudje so jako trezni in zmerni in jako priprosti. Oni so po ukazu generala Filipovića iz političnih vzrokov tukaj internirani. Jaz se

večkrat k njim ukradem in ž njimi v srbsko-hrvaškem jeziku govorim ter me radi vidiijo in pogostoma k sebi vabijo, ker so veseli, da se umejemo.

Postopač.

Pri Jozeljnu ob 9 uri zvečer!

Iz Gorice, 4. septembra.

(Vsacega nekaj) Kakor v tržaški okolici, tako je i v goriški gorelo na stotine kresov na predvečer rojstnega dne našega cesarja. Na Podgorskem hribu pa, kjer je hudobna izdajska roka naših prenapetih italijanisimov, ki so sedaj pod ključem, vsadila na sramoto našej Gorici italijansko „tricolore“ plapolala sta velikanska kresova ter pogoltnemu lahu svetila, da je lahko videl, da i na obali Soče čuva Avstriji Slovanski rod. Kresovi in grmenje strelav je naše italijančiče tako prestrašilo, da iz bojasni niti „prhnoli“ niso v svojih glasilih o velikanskej protilahonski demonstraciji. Mi smo toraj tu in vlada naj bo z nami, drugače i nam gorka krv po slovanskih žilah utegne omrzeti!

„Wiener Blut“ imamo v Gorici, to je batalijon dunajskih lovcev; majhen sem jaz, a majhni so i ti ljudje, sicer pa videti pametni. Jako pa pogrešamo naših narodnih častnikov Weberjev, pa veseli nas, da se tam doli tako odlikujejo naši domači narodnjaki, kakor g. višji lajtnand Vendramin, Briški mink. Ponosni smo nanj ter upamo, da ga bodo i tam gori na Dunaji sedaj malo rajši imeli.

Zraven Dunajčanov lovcev, kampira na „rojah“ (Campagnuzza) nad sto ciganov ter obiskujejo nas sleherni dan v mestu, pa ne beračijo, ampak kotle, ponve in druge enake reči „flikajo“. Pa popoldne se celo z fjakerm vozijo pod svoj šator. Od te družbe, brez domovine, je pred nedavnem v Soči vtonila zala 15 letna ciganska deklica; pogreb je bil baje prav priprosto veličasten. Pravijo tudi, da sta se i dva v zakonske spone vpregla, kajti videli smo lepo devo po Gorici z vencem na glavi. Včeraj pa je bilo vse ciganstvo zastopano v mestu pred tribunalom. Ubijalec cigan je bil namreč pred porotnim sodiščem, katero ga je za krivega spoznalo uboja ter obso dilo na 3½ let ječe.

Tukajšni lahonski list se nazarensko jezi na „šagre“; poprej je molčal, dokler nij zapazil črno-rumene zastave, a potem ko so vrli Podturnci napravili popolno avstrijsko šagro, sedel je ta „don Kišot“ na svojega osla (konja nij vreden) ter zabavlja županu, kterege dete je, zakaj dovoljuje take šagre.

Tu jih imate naše lahonske kampijone!

Bolne in ranjene vojske i v Gorico pogostoma vozijo, ljudstva, zijalastega goriškega ljudstva je polno na postaji pri vsakem sanitarnem vlaku, a da bi ta „fulk“ podaril ranjencem i bolnim kozarec vode, — kaj še „Gorizia gentile“ pojdi se solit! —

Gospod vrednik, v Trstu imate prav fletno socijalno življenje, mej tem ki smo

Goričanje razkropljeni, kakor naša vojska v Bosni, ter hvaležno se spominjam onega skupnega večera, kateri mi je bil ljubše nego oni dan pod Čavnom, kjer smo se zaradi „la“ prepirali. V Komnu smo se prav dobro imeli, če tudi ste bili Tržičanje za obiskovanje tabo skopi, no krivi ste malo Vi, in malo i mi; bo pa prihodnjič bolje.

Goriške čitalnice predsednik je šel v Pariz k razstavi, zato pa nam nij mogoče napraviti kake veselice, da bi Tržičane povabili. Pridite pa v nedeljo v Vipavo „Slavec“, oziroma „slavčevi“ ndje vse strune napenjajo, da bodo zopet enkrat pokazali, da imajo še pošteno struno, boljšo, nego so komenske orglje!

Kritični politični pregled.

Presvitli cesar je pisal ministru predsedniku, knezu Auerspergu, lastnoročno pismo, v katerem razodeva ljudstvu svoje priznanje za sočutje, katero kaže do ranjenih vojakov. To pismo ukazuje Auerspergu, naj vlada na vso moč pospešuje društva, ki so se ustanovila ranjencem na pomoč.

V istem namenu je pisala tudi presvitla cesarica omenjenemu ministru. Ona se v pismu obrača do ženskega spola ter priporoča, naj tudi nežnočutni nežni spol napravljajo pomočna društva za ranjence ter stopi v zvezo z moškimi društvi. Obe pismi ste pisane 31. avgusta, cesarjevo iz Schönbruna, cesaričino pa iz Išla. Razen plemenitega namena, iz katerega izvirate, imate gotovo veliko politično pomembo, ker se je ogersko ministerstvo popolnem prezrlo. Nam se zdi iz teh pisem in iz vsega, kar vidimo i slišimo, da sočutje Madjarov do Turkov, kristijanom v pogubo, paha Madjare se zapovedovalnega mesta. Težko je o tem govoriti, a tako je, kakor pravimo, kmalu se začne resnica naših besedij potrjevati. Madjarski napuh uže pada, kratko je sijal njegov meteor.

Kakor peša madjarska hegemonija, enako mršavi to stran Litave ustavoverna stranka. Uže v zadnjem državnem zboru nij bilo več potrebne zloge mej njo, sedaj pa se popolnem kroji, to nam kaže volitve v deželne zборе, ki se te dni v mnogih kronovinah vršče. Stopili smo tedaj v dobo, v katerej bo treba promeniti notranjo politiko.

Zasedanje Bosne i Hercegovine, če tudi težavno delo, ki stane mnogo krvi, napreduje dan na dan. Večidel Hercegovine je uže v naših rokah, le na albaneških mejah se je bati še krvavih bojov. V Bosni vrede general Filipović zasedene kraje, kakor Ivanovič v Hercegovini, jemlje Turkom orožje in uvaja redne gosposke. General Szapari, ki se je ustašem moral umakniti do Doboja nazaj, potolkel je zadnje dni Turke ter zdaj pritiska nanje, da se bodo morali udati, ker jim je Filipović na južnej strani pot zaprl. General Zach je imel nalogo vzeti

vrtni Bihač, ali nij se mu posrečilo, po velikej izgubi se je moral umakniti.

Turško cesarstvo na vseh krajih na kup leti, v Aziji se je vnela huda vstaja, mej Črnogoro, Serbijo i Grško pa se je napravila albaneška zveza, uporna turškej vladi. Iz Carjega grada je bil tija poslan maršal Mehemed Ali, da Albance pomiri i Črnej gori preda kraje, katere ima dobiti po berlinskej pogodbi, a Albanci so Mehemed Alijo z vsem njegovim spremstvom umorili. Mehemed Ali je bil Nemec, renegat, ki je zatajil vero i rod; iz nedolžnih očíj ne pade nobena solza na njegov grob.

Podpora, katero je dal Turčiji berlinski kongres, nič nij koristila, zdaj se še bolj ruši i rušila se bode, da ne ostane kamen na kamenu.

Razpor mej njo i Grškem tudi raste dan na dan, tudi tukaj bo meč sodbo delal; Grki bodo toliko ostreje zahtevali, naj se jim dadé sosednje turške dežele, ker jih francoska vlada krepko podpira.

Ruska vojska je posedla Batum in tako ima zdaj vse kraje v posestvu, kateri so jej bili določeni v berlinskej pogodbi.

Na Angleškem je vstal velik hrup zoper Rusijo, Angleži se bojé za Indijo. Uže so mislili, da so Rusom pot v Malej Aziji do Indije zaprli, ali kar naglo se je ruski poslanec z sijalnim spremstvom i mnogimi darili prikazal v Kabulu, kder ga je avfganistanski emir z veliko slovesnostjo i prijaznostjo sprejel; Angleži, katerih emir v svojo deželo nij pustil, jezé se tedaj, ker slutijo, da jim preti nevarnost. Vsa jeza nič ne pomore, prej ali slej se Indija iztrga iz judeževih angleških rok; potem pa bo konec angleške baharije i britanskega sleparstva.

Domače stvari.

* **Statistika** meseca julija za Trst. Rojenih je bilo 387 moških, 195 ženskih. Zakonov je bilo sklenenih 63 verskih, 1 civilni. Umrlo je 201 moških, 188 ženskih, največ jih je umrlo na dan 25 in najmanj 5. Volov se je pobilo 1451, krav 181, telet 1603, skopcev 1898, jančkov 70 in 4 konji.

* **Mornarji Slovani** so čast Avstriji; to so zopet pokazali pri veslanji za stavo blizu Carjigrada. Tam stoji angleško, italijansko, amerikansko, francosko in turško brodovje; naša vlada ima le en majhen brod. Ko so Angleži sprožili veslanje, tedaj je tudi zapovednik vojne ladije „Albatros“ z dvema čolničema ukazal vdeležiti se veslanja. Vrli naši Dalmatini so dobili prvi dobiček in osramotili Angleže, kateri so se tako šopirili. Sam angleški admiral je pohvalil avstrijsko mornarico. Kedo je v Avstriji povsod prvi? Slovan, kder gre za čast Avstriji, ali zadnji v enakopravnosti. Slovan dela, Madžar i Švab pa vživata.

* **Vojaci Kuhnoveci** so nas v četrtek zvečer zapustili ter se premestili v Ljubljano in Kamnik. Kratek čas so bivali mej

nami, a ostanejo nam v dobrem spominu; izvrstno so se vedli, kakor prejšnji njihov polk, ki je v Bosni starej slavi tega polka novo lavoriko pridobil.

* **Ranjenih in bolnih vojakov** se je v kratkem nad 400 v Trst po morji iz Dalmacije pripeljalo, največ bolnih je Vemberjevega polka, skoro največ Tržičanov.

* **Turška glava**, zrezana iz buče, z umetno narejeno brado in lasi, visela je na vratih neke krčme, policija jo je našla in vzela. Turčini, ne hodite v Trst.

* **Nečloveška mati** I. K. je svoje novorojeno dete izpoložila, našlo se je mrtvo v nekem potoku na koncu mesta, policija jo je precej izvedela in zaprla.

* **Mrtvega človeka** so našli pred kavano Bizantin. Zabolli so ga njegovi tovariši; hudodelci so uže zaprti. Isto nedeljo zvečer je bilo več z nožem ranjenih v bolnico prinesenih. Trst si lepo čast dela.

* **Kaplja** je zadela nekega mladeniča na ribjem trgu; nesli so ga v bolnico; do danes se še ne ve, kedo je.

* **Grajati** moramo tepež mej lonjerskimi in bazoviškimi fantje, v katerem je bil fant Šaher iz Bazovice hudo ranjen z nožem. Morda hočejo ti suroveži laško grdo navado, nož in bodalo, v našo mirno okolico vpeljati? možaki, stopite takim početjem z vso strogostjo nasproti.

* **Povozil** je Tramvaj (konjska železnica) nekega gospoda ter mu zmastil levo nogo.

* **Nevarnost** z starimi možnarji streljati se je zopet dokazala pri sv. Jakobu v Trstu, kjer se je eden razletel, sreča, da ni nobenega ranil ali vsmrtil.

* **Gorka ljubezen**. Nek voznik je obdeloval sredi trga svojo ljubo z bičem, da ga je straža v zopor gnala, ker jo je omamil s tepenjem.

Nov jugoslavenski časnik.

Na Hrvaškem Primorskem v Šušaku je začel 1. dne t. m. izhajati časnik pod naslovom „Sloboda“, list za politiko in narodne interese. Izhajal bo po trikrat na teden po celi polji, cena mu je 1 for. na mesec. Priporočamo list vsem, ker bode na Rieki kot trdnjava proti Madžaronstvu stal.

„Domovinoslovje za ljudske šole“.

Založnik te slovenske šolske knjižnice nam piše: „Domovinoslovje za ljudske šole“ je namenjeno učiteljem, učencem in šolskim knjižnicam — za domačo in šolsko rabo. Dobiva se pri vseh knjigarjih: v Ljubljani, Mariboru, Celji, Gorici, Trstu, Novem mestu in v Ljutomeru. Posameznim iztisom je cena 12 kr. Kdor vzame več eksemplarov, temu se cena znatno zniža. (Mala tiskovna pomota, 1 odvisna ničla se je čisto odstranila.) Knjižica je vredna, da se mej našo mladino razširjuje.